

Polacy o zjednoczeniu opozycji

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Zwolennicy i przeciwnicy zjednoczenia opozycji	1
Kto powinien się zjednoczyć?	4
W poszukiwaniu lidera	12
Czy zjednoczenie opozycji jest realne?	15

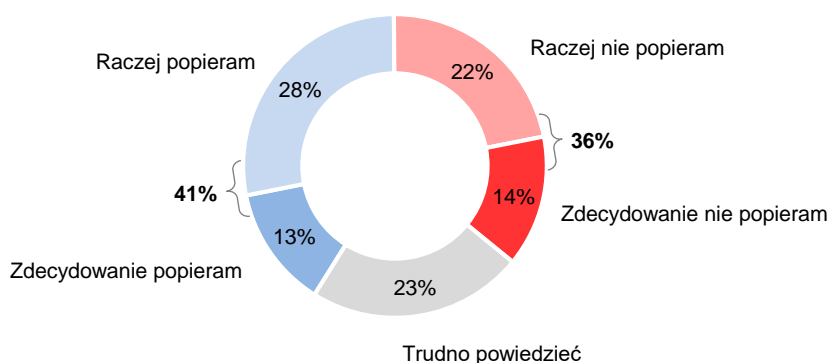
Wyniki ubiegłorocznych wyborów samorządowych w wielkich miastach okazały się korzystne dla startujących pod wspólnym szyldem Koalicji Obywatelskiej partii opozycyjnych – Platformy Obywatelskiej i Nowoczesnej. Ten relatywny sukces sprawił, że powraca postulat, by również w tegorocznych głosowaniach, czyli w majowych wyborach do Parlamentu Europejskiego oraz październikowych do Sejmu i Senatu, ugrupowania opozycji wystartowały wspólnie w jednym bloku, być może w szerszym niż dotąd składzie. W styczniu zapytaliśmy Polaków o ich poglądy na ten temat¹ – czy są zwolennikami połączenia sił po stronie opozycji, jak szeroki ewentualnie powinien być to front i które ugrupowania powinny go tworzyć. Interesowało nas również to, jak Polacy oceniają realność tego typu zabiegów – czy partie opozycji zdołają się faktycznie porozumieć czy też nie.

ZWOLENNICY I PRZECIWNICY ZJEDNOCZENIA OPOZYCJI

Ponad dwie piąte dorosłych Polaków (41%) uważa, że w tegorocznych wyborach partie opozycyjne powinny utworzyć wspólny blok wyborczy, niewiele mniejsza część uprawnionych do głosowania nie popiera takiego pomysłu (36%), a niespełna jedna piąta (23%) nie zajmuje żadnego stanowiska w tej kwestii.

CBOS

RYS. 1. Ostatnio sporo mówi się o zjednoczeniu opozycji i wystawieniu przez partie opozycyjne dużego wspólnego bloku do wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz do wyborów parlamentarnych – do Sejmu i Senatu. Czy popiera Pan(i) ideę stworzenia takiego dużego bloku, skupiającego większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (344) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich face-to-face wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 10–17 stycznia 2019 roku na liczącej 928 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Utworzenie wspólnego bloku partii opozycyjnych popiera ponad połowa mieszkańców największych miast (57%), respondentów nieuczestniczących w praktykach religijnych (59%), osób z wyższym wykształceniem (51%), ankietowanych deklarujących wysokie dochody na osobę w rodzinie – powyżej 1800 zł *per capita* (51%), a przede wszystkim badanych podzielających lewicowe (64%) lub centrowe (52%) poglądy polityczne. Z kolei przeciwnikami takiego kroku są przede wszystkim osoby o prawicowych poglądach politycznych (51%) oraz respondenci bardzo często (kilka razy w tygodniu) biorący udział w praktykach religijnych (47%).

W elektoratach partyjnych zjednoczenie opozycji spotyka się z największym poparciem zdeklarowanych zwolenników byłej Koalicji Obywatelskiej, czyli PO i Nowoczesnej (72%), wyborców SLD (64%), PSL (60%), a także ponad połowy – ze względu na niskie liczebności analizowanej łącznie – grupy zwolenników pozostałych, mniej liczących się ugrupowań (Partii Razem, Wolność Janusza Korwin-Mikke, Ruchu Narodowego, Partii Zieloni i ugrupowania Teraz! Ryszarda Petru). Z kolei przeciwnikami utworzenia dużego wspólnego bloku partii opozycyjnych jest ponad połowa wyborców PiS (57%), a także ruchu Kukiz'15 (52%). Niespełna dwa razy częściej za zjednoczeniem opozycji w tegorocznych wyborach niż za jej dotychczasowym rozczłonkowaniem opowiadają się wyborcy niemający obecnie sprecyzowanych preferencji partyjnych (odpowiednio 4,6% i 28%), a więc ci, których głosy są teoretycznie „do zdobycia”. Natomiast podzielone są w tej sprawie opinie osób biernych wyborczo, niewybierających się na wybory (po 32% głosów za każdą z opcji).

TABELA 1

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Czy popiera Pan(i) ideę stworzenia takiego dużego bloku, skupiającego większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO + Nowoczesna*	72	16	12
SLD**	64	21	14
PSL	60	23	16
Pozostałe ugrupowania***	52	32	16
Kukiz'15	29	52	19
PiS	21	57	22
Deklarujący udział w wyborach nie mający sprecyzowanych preferencji	46	28	26
Niewybierający się na wybory	32	32	36

* Elektoraty PO i Nowoczesnej zostały połączone ze względu na niewielką liczebność wyborców Nowoczesnej w próbie

** Deklaracje wyborców tego ugrupowania należy interpretować z ostrożnością ze względu na małą liczebność jego zwolenników w próbie

*** Badani deklarujący głosowanie na: Partię Razem, Wolność Janusza Korwin-Mikke, Ruch Narodowy, Partię Zieloni i Teraz!

O postrzeganiu idei zjednoczenia ugrupowań opozycyjnych w największym stopniu decyduje stosunek do aktualnej władzy. Ruchy integracyjne po stronie opozycji popiera ponad trzy czwarte jej zwolenników (76%), tylko 17% wolałoby mieć większy wybór i utrzymać dotychczasowe zróżnicowanie partii opozycyjnych. Wśród sympatyków obozu rządzącego pomysł zblokowania ugrupowań opozycyjnych wspiera jedna piąta (22%), większość (59%) jest przeciwna tej idei.

TABELA 2

Czy popiera Pan(i) ideę stworzenia takiego dużego bloku, skupiającego większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?	Mówi się, że w polskim społeczeństwie istnieje wyraźny podział na tych, którzy sprzyjają obozowi rządzącemu, i tych, którzy sympatyzują z opozycją. Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków obozu rządzącego, czy też raczej do sympatyków opozycji?		
	Do sympatyków obozu rządzącego	Do sympatyków opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją
	w procentach		
Popieram	22	76	39
Nie popieram	59	17	32
Trudno powiedzieć, nie interesuje mnie to	19	7	29
Ogółem	100	100	100

W rosnącej od jakiegoś czasu grupie respondentów nie sympatyzujących ani z rządzącymi, ani z opozycją – którą kiedyś określaliśmy jako publiczność², a którą dziś precyzyjniej należałoby opisać jako lokującą się poza istniejącymi podziałami – większa część popiera zamierzenia integracyjne opozycji. Co interesujące, osoby sytuujące się ponad politycznym frontem, czyli *de facto* kwestionujące funkcjonujący od lat dwubiegunowy podział naszej sceny politycznej, stanowią prawie połowę grupy zwolenników zjednoczenia opozycji (47%), natomiast samych osób jednoznacznie utożsamiających się z opozycyjną stroną sceny politycznej jest w tej grupie mniej – nieco ponad jedna trzecia (36%). Wśród przeciwników zjednoczenia opozycji największą część stanowią zwolennicy obozu rządzącego. „Nadrepresentacja” osób sytuujących się poza istniejącymi podziałami w grupie popierających wspólny start partii opozycyjnych może oznaczać, zdaniem autorów, że zjednoczenie mogłoby przysporzyć opozycji dodatkowych wyborców – byłaby to swego rodzaju wyborcza premia za kooperatywność.

TABELA 3

Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków obozu rządzącego, czy też raczej do sympatyków opozycji?	Czy popiera Pan(i) ideę stworzenia takiego dużego bloku, skupiającego większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć, nie interesuje mnie to
	w procentach		
Do sympatyków obozu rządzącego	16	46	23
Do sympatyków opozycji	36	9	6
Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	47	43	61
Trudno powiedzieć	1	2	10
Ogółem	100	100	100

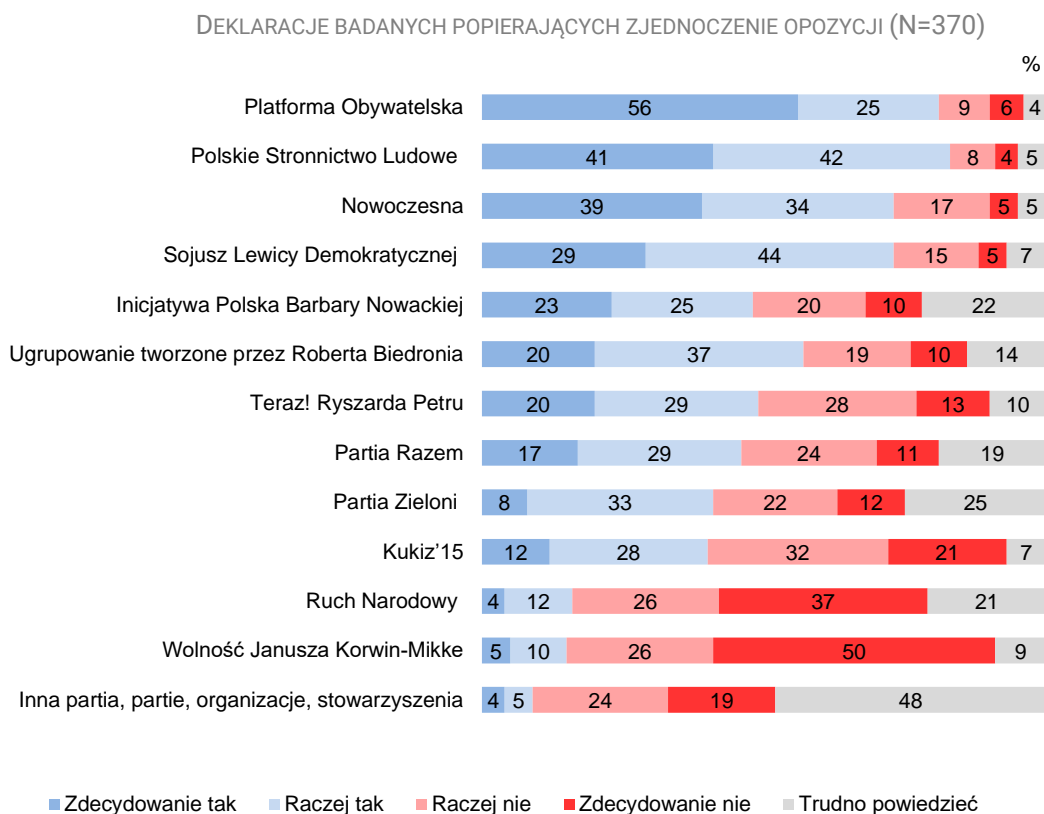
² Zob. komunikat CBOS „Suweren podzielony – sympatycy rządzących versus sympatycy opozycji oraz publiczność”, maj 2017 (oprac. K. Pankowski).

KTO POWINIEN SIĘ ZJEDNOCZYĆ?

Gdyby o składzie dużej opozycyjnej koalicji wyborczej decydować miały nie kularowe negocjacje liderów, ale zdanie większości popierających pomysł zjednoczenia opozycji, to wspólny blok wyborczy powinny stworzyć przede wszystkim Polskie Stronnictwo Ludowe, Platforma Obywatelska, Nowoczesna i Sojusz Lewicy Demokratycznej. Od prawie trzech czwartych (Nowoczesna i SLD – po 73%) do ponad czterech piątych (PSL – 83%, PO – 81%) respondentów popierających ideę zjednoczenia uważa, że ugrupowania te powinny połączyć swoje siły, przy czym punkt ciężkości takiej inicjatywy stanowi PO (56% głosów „zdecydowanie tak”). Ponad połowa wyborców opowiadających się za zjednoczeniem widzi w bloku wyborczym opozycji także nową inicjatywę polityczną Roberta Biedronia (57%). Niespełna połowa sądzi, że w skład sojuszu zjednoczonej opozycji mogłoby wejść jeszcze ugrupowanie Teraz! Ryszarda Petru (49%), Inicjatywa Polska Barbary Nowackiej (48%), a także Partia Razem (46%) oraz – z najmniejszą liczbą wskazań – Partia Zieloni (41%). Poza blokiem zjednoczonej opozycji winny pozostać – zdaniem większości tej grupy wyborców – Kukiz'15, Ruch Narodowy oraz partia Wolność Janusza Korwin-Mikke. Uważa tak ponad połowa zwolenników połączenia sił opozycji (odpowiednio 53%, 63% i 76% głosów).

CBOS

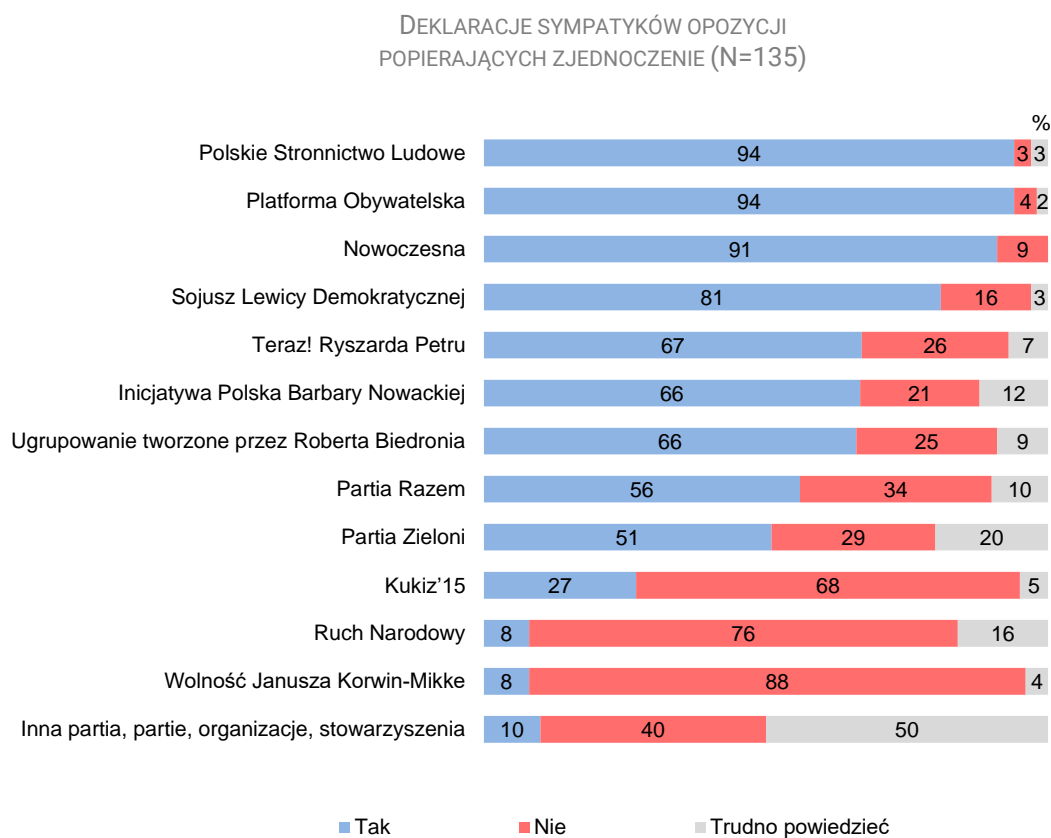
RYS. 2. Które partie, ugrupowania powinny, Pana(i) zdaniem, wejść w skład takiego bloku?

Popierający ideę zjednoczenia zadeklarowani sympatycy opozycji (N=135, zob. rys. 3) optują za bardzo szeroką koalicją wyborczą. Niemal powszechnie typowane do niej były: PSL, PO, Nowoczesna oraz SLD. Dwie trzecie tej grupy uważa, że powinny do niej zostać włączone: ugrupowanie Teraz! Ryszarda Petru, Inicjatywa Polska Barbary Nowackiej oraz ugrupowanie tworzone przez Roberta Biedronia. Ponad połowa widzi w niej także Partię Razem oraz Partię Zieloni. Poza koalicją, zdaniem zdecydowanej większości zwolenników opozycji, powinny pozostać ruch Kukiz'15, Ruch Narodowy oraz partia Wolność Janusza Korwin-Mikke.

CBOS

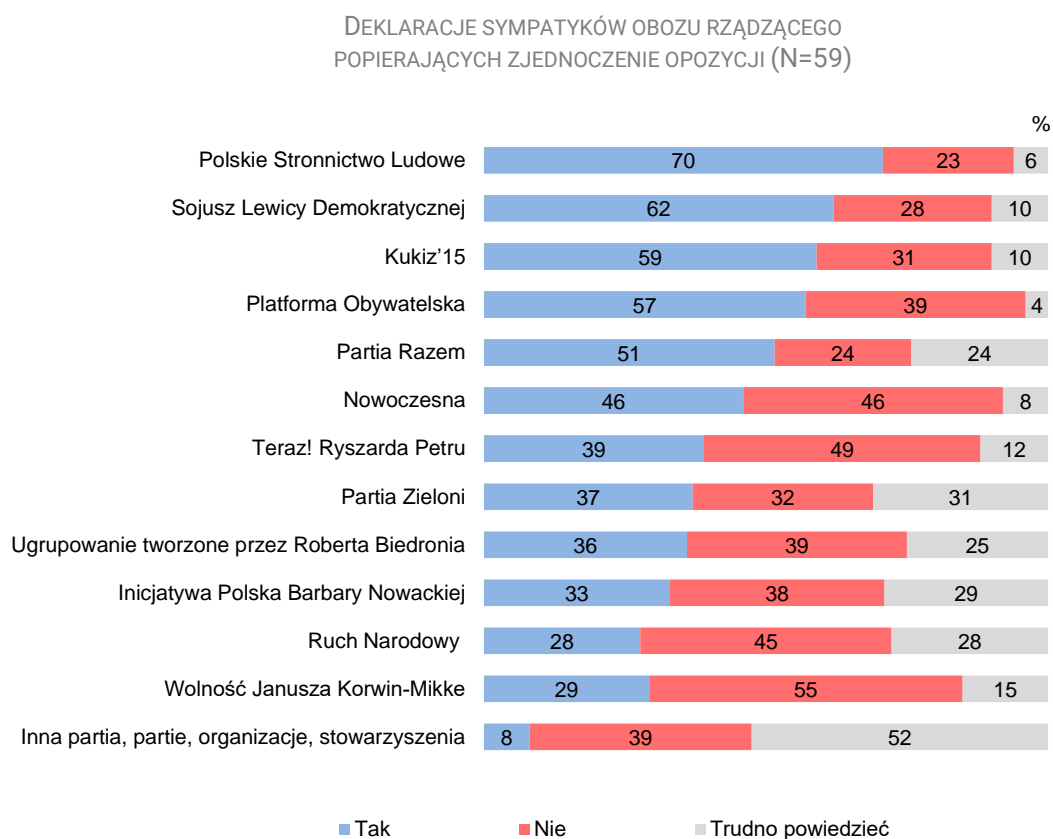
RYS. 3. Które partie, ugrupowania powinny, Pana(i) zdaniem, wejść w skład takiego bloku?

Nieliczni sympatycy rządzących, którzy z życzliwością zapatrują się na pomysł zjednoczenia opozycji (N=59, zob. rys. 4), widzą w opozycyjnym bloku: PSL, SLD, ruch Kukiz'15, PO, Partię Razem oraz Partię Zieloni. Podzielone są ich opinie na temat politycznego miejsca Nowoczesnej. Poza koalicją, zdaniem największej części zwolenników rządzących, powinny znaleźć się Teraz! Ryszarda Petru, ugrupowanie Roberta Biedronia, Inicjatywa Polska Barbary Nowackiej, Ruch Narodowy oraz partia Wolność Janusza Korwin-Mikke.

CBOS

RYS. 4. Które partie, ugrupowania powinny, Pana(i) zdaniem, wejść w skład takiego bloku?

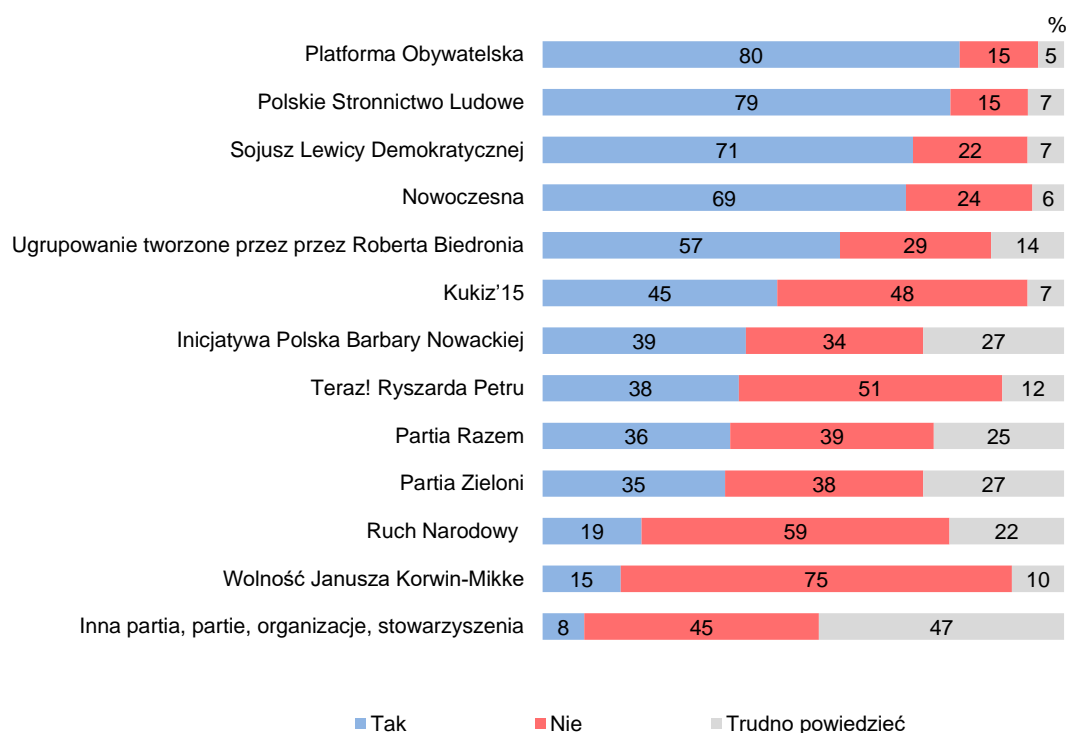

Zdaniem respondentów kwestionujących dwubiegunowy podział sceny politycznej, a jednocześnie opowiadających się za stworzeniem wspólnego bloku partii opozycyjnych (N=172, zob. rys. 5), w jego skład powinny wejść: PO, PSL, SLD, Nowoczesna, a także tworzone właśnie w czasie realizacji badania ugrupowanie Roberta Biedronia. Ewentualnie mogłaby do niego jeszcze dołączyć Inicjatywa Polska Barbary Nowackiej. Opinie osób nie sympatyzujących ani z rządzącymi, ani z opozycją na temat włączenia do szerokiej koalicji opozycyjnej ruchu Kukiz'15, Partii Razem i Partii Zieloni są podzielone (z lekkim wskazaniem na „nie”). Jednoznacznie poza koalicją znalazłyby się Ruch Narodowy oraz Wolność Janusza Korwin-Mikke.

CBOS

RYS. 5. Które partie, ugrupowania powinny, Pana(i) zdaniem, wejść w skład takiego bloku?

DEKLARACJE BADANYCH NIE SYMPATYZUJĄCYCH ANI Z OPOZYCJĄ, ANI Z OBOZEM RZĄDZĄCYCH
POPIERAJĄCYCH STWORZENIE BLOKU OPOZYCYJNEGO (N=172)

Jest oczywiste, że wyborcom nie wszystkich partii opozycyjnych w równym stopniu jest ze sobą po drodze. Niektóre ugrupowania cieszą się z różnych względów większym poparciem pewnych grup zwolenników opozycji, a inne popierają odmienne grupy wyborców. Nie bez znaczenia są zaszłości, resentymenty czy nawet antypatie między zwolennikami poszczególnych ugrupowań opozycyjnych. Wektory oraz siłę przyciągania, ewentualnie odpychania pomiędzy poszczególnymi ugrupowaniami

– tak, jak widzą to wyborcy – można określić za pomocą analizy czynnikowej³. W jej wyniku uzyskaliśmy cztery czynniki.

Pierwszy tworzą ugrupowania liberalne stanowiące najbardziej wyrazistą opozycję wobec rządzącego PiS. Na tę grupę partii składają się: Nowoczesna – z największym ładunkiem – a także PO, Teraz! Ryszarda Petru oraz Inicjatywa Polska Barbary Nowackiej. Na drugą grupę składają się ugrupowania, które można by określić jako opozycję alternatywną. W skład tego czynnika wchodzi: Partia Zieloni, właśnie powstające ugrupowanie Roberta Biedronia oraz inne mniejsze ugrupowania i stowarzyszenia przywoływane przez respondentów (jak np. KOD). Z tym czynnikiem skorelowana jest także Inicjatywa Polska Barbary Nowackiej. Trzecia grupa to opozycja prawicowa – Ruch Narodowy, Kukiz'15 oraz partia Wolność Janusza Korwin-Mikke. Czwarta grupa to opozycja, mówiąc opisowo, lewicowo-zachowawcza, składająca się głównie z dwóch partii o najdłuższym stażu politycznym na naszej scenie – PSL i SLD, a także dołączająca do nich z niewielkim ładunkiem czynnikowym, czyli mniejszą siłą, młoda lewica w postaci Partii Razem. Nawiasem mówiąc, wizerunek Partii Razem wydaje się w największym stopniu nieostry – istnieją zależności z trzecią i drugą, a nawet pierwszą składową.

TABELA 4. Zdolność do koalicji wyborczej ugrupowań opozycyjnych. Wyniki analizy głównych składowych

Ugrupowania	Składowa 1	Składowa 2	Składowa 3	Składowa 4
Nowoczesna	0,876			
PO	0,694	-0,159	-0,212	0,231
Teraz!	0,689	0,274	0,121	
Inicjatywa Polska	0,588	0,414		0,273
Zieloni	0,145	0,771		0,274
Inne stowarzyszenia, ruchy, organizacje opozycyjne		0,698	0,116	
Ugrupowanie R. Biedronia	0,307	0,664		
Ruch Narodowy			0,823	
Kukiz'15			0,756	
Wolność	-0,168	0,110	0,665	-0,156
SLD	0,159	0,131		0,814
PSL	0,144		-0,170	0,794
Partia Razem	0,250	0,321	0,354	0,457

Wyniki analizy składowych głównych (PCA) – w tabeli prezentowane są ładunki czynnikowe w rozwiązaniu rotowanym (rotacja ortogonalna metodą Varimax z normalizacją Kaisera) niosące informację o stopniu powiązania pierwotnej zmiennej z daną składową w skali [0-1]; moc wyjaśniająca modelu to 61% wariancji zmiennych wyjściowych. Zmienne użyte do analizy zostały przekodowane na następujące wartości skali: +2 – „zdecydowanie tak”, +1 – „raczej tak”, „0” – „trudno powiedzieć, nie wiem”, -1 – „raczej nie”, -2 – „zdecydowanie nie”

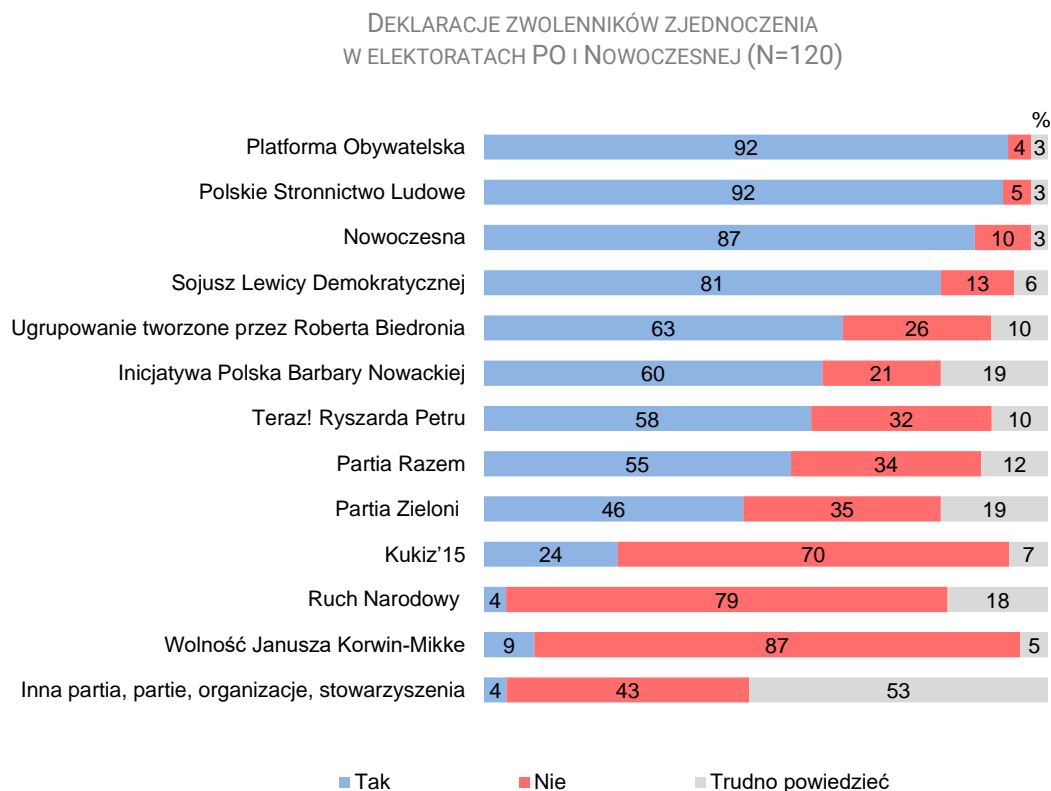
³ Odpowiedzi ankietowanych dotyczące udziału poszczególnych ugrupowań w szerokim bloku opozycji zostały przekształcone w wartości na skali od +2 do -2, gdzie +2 oznacza, że dane ugrupowanie zdecydowanie powinno wchodzić w skład takiej koalicji, a -2, że zdecydowanie nie powinno. Odpowiedziom „trudno powiedzieć, nie wiem” – przypisaliśmy wartość 0.

Dalszych informacji na temat „mapy” sympatii i antypatii elektoratów poszczególnych ugrupowań opozycyjnych dostarczyć może analiza koalicyjnych preferencji zadeklarowanych zwolenników każdej z partii. Ze względu na liczebność wyborców zapowiadających swoje głosowanie na dane ugrupowanie i jednocześnie opowiadających się za zjednoczeniem opozycji, analizie poddać możemy tylko preferencje zwolenników byłej Koalicji Obywatelskiej, czyli wyborców PO razem z Nowoczesną, a także (z zastrzeżeniem) elektoratów PSL, SLD oraz wyborców niezdecydowanych i respondentów biernych wyborczo, czyli zapowiadających, że w wyborach nie będą uczestniczyć.

Zdaniem większości zadeklarowanych wyborców PO i Nowoczesnej (N=120, zob. rys. 6), blok zjednoczonej opozycji powinien być maksymalnie szeroki. Powinny go tworzyć przede wszystkim PO i PSL (sądzą tak niemal wszyscy) oraz Nowoczesna i SLD (ponad cztery piąte głosów na „tak”). Ponad połowa zwolenników byłej Koalicji Obywatelskiej jest zdania, że taka koalicja powinna obejmować ugrupowanie tworzone przez Roberta Biedronia, Inicjatywę Polską Barbary Nowackiej, Teraz! Ryszarda Petru, a także Partię Razem. Niespełna połowa widziałaby w szerokim bloku opozycji również Partię Zieloni. Zdaniem zdecydowanej większości do koalicji nie powinny wchodzić ruch Kukiz'15, Ruch Narodowy oraz Wolność Janusza Korwin-Mikke.

CBOS

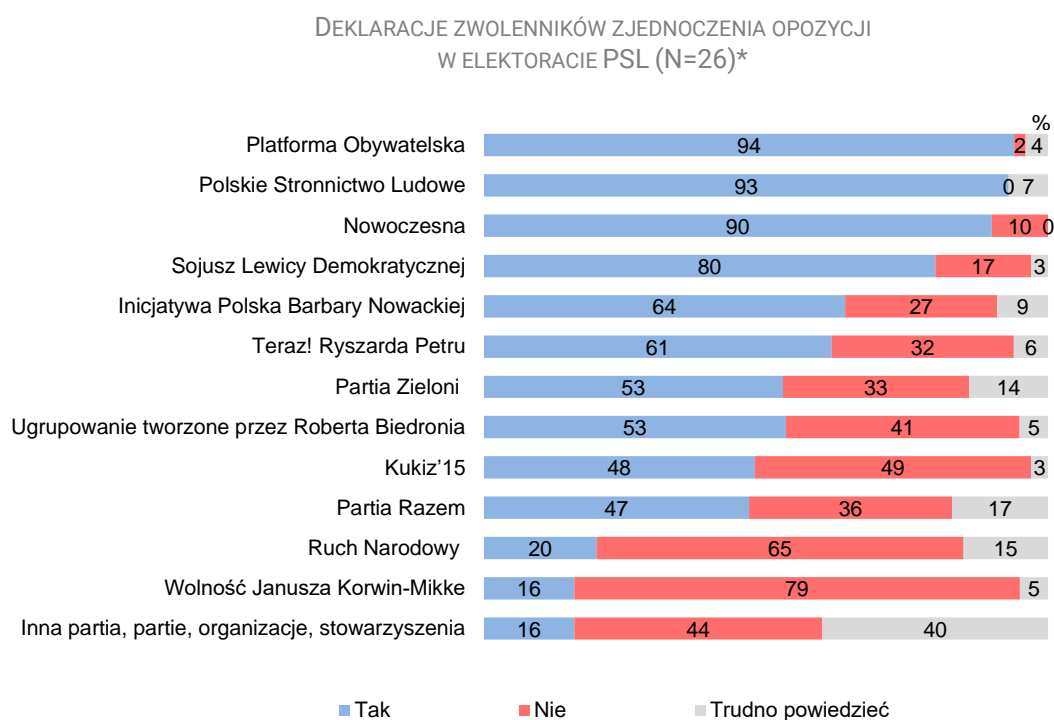
RYS. 6. Które partie, ugrupowania powinny, Pana(i) zdaniem, wejść w skład takiego bloku?

W niemal powszechnej opinii popierających zjednoczenie zadeklarowanych wyborców PSL (N=26, zob. rys. 7), w wyborczej koalicji opozycji uczestniczyć powinny przede wszystkim PO, PSL i Nowoczesna, a także – z nieco mniejszą ilością wskazań – SLD. Mniej jednoznacznie z szeroką koalicją opozycji są jeszcze kojarzone Inicjatywa Polska Barbary Nowackiej, ugrupowanie Teraz! Ryszarda Petru, Partia Zieloni oraz ruch organizowany przez Roberta Biedronia. W elektoracie PSL więcej zwolenników niż przeciwników ma włączenie do zjednoczonej opozycji Partii Razem. Natomiast podzielone są opinie, czy do wspólnego frontu powinien dołączyć ruch Kukiz'15 – w sumie jednak właśnie wśród wyborców PSL znajdujemy relatywnie najwięcej zwolenników rozszerzenia zjednoczonej opozycji o ruch Kukiz'15. Według opinii większości wyborców PSL, w bloku partii opozycyjnych nie powinno być miejsca dla Ruchu Narodowego oraz partii Wolność Janusza Korwin-Mikke.

CBOS

RYS. 7. Które partie, ugrupowania powinny, Pana(i) zdaniem, wejść w skład takiego bloku?

* Deklaracje elektoratu PSL należy interpretować z ostrożnością ze względu na niską liczebność jego zwolenników w próbie

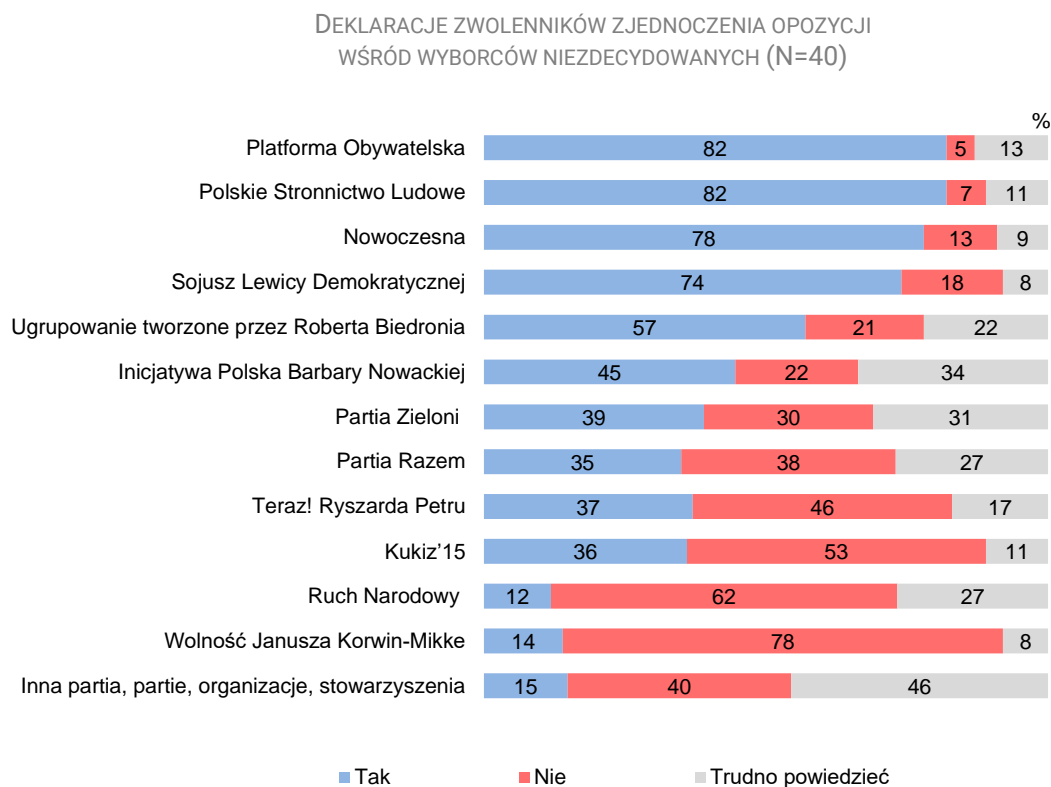
Deklaracje nielicznie reprezentowanej w badaniu grupy wyborców SLD (N=18) zasadniczo nie odbiegają od wizji bardzo szerokiej koalicji opozycyjnej i nie są tu szczegółowo omawiane. Warto jednak wspomnieć z jednej strony o dużych oczekiwaniach elektoratu SLD związanych z nowo powstającym ugrupowaniem Roberta Biedronia (100% głosów na „tak”), z drugiej – względnie odległej pozycji samego SLD we wskazaniach tego elektoratu (czwarte miejsce na liście).

Dla kształtu przyszłej kampanii wyborczej istotne mogą być deklaracje respondentów chcących uczestniczyć w wyborach, ale w tej chwili niezdecydowanych, na którą partię oddaliby swój głos (N=40, zob. rys. 8), czyli tych, których poparcie można by pozyskać. Także zdaniem większości zwolenników zblokowania opozycji wśród wyborców niezdecydowanych, kogo poprzeć, na dużą koalicję powinny się składać przede wszystkim PO, PSL, Nowoczesna i SLD. Ponad połowa spośród nich jest zdania, że powinno do niej dołączyć ugrupowanie Roberta Biedronia.

Częściej za przyłączeniem niż separacją wyborcy niezdecydowani opowiadają się jeszcze w przypadku Inicjatywy Polskiej Barbary Nowackiej oraz – mniej wyraźnie – Partii Zieloni. Podzielone są głosy na temat członkostwa w opozycyjnym bloku Partii Razem. Natomiast poza tradycyjnie odrzucanymi ugrupowaniami (Wolność Janusza Korwin-Mikke, Ruch Narodowy i Kukiz'15), wyborcy niezdecydowani częściej mówią „nie” niż „tak” obecności we wspólnej koalicji opozycyjnej ugrupowania Teraz! Ryszarda Petru.

CBOS

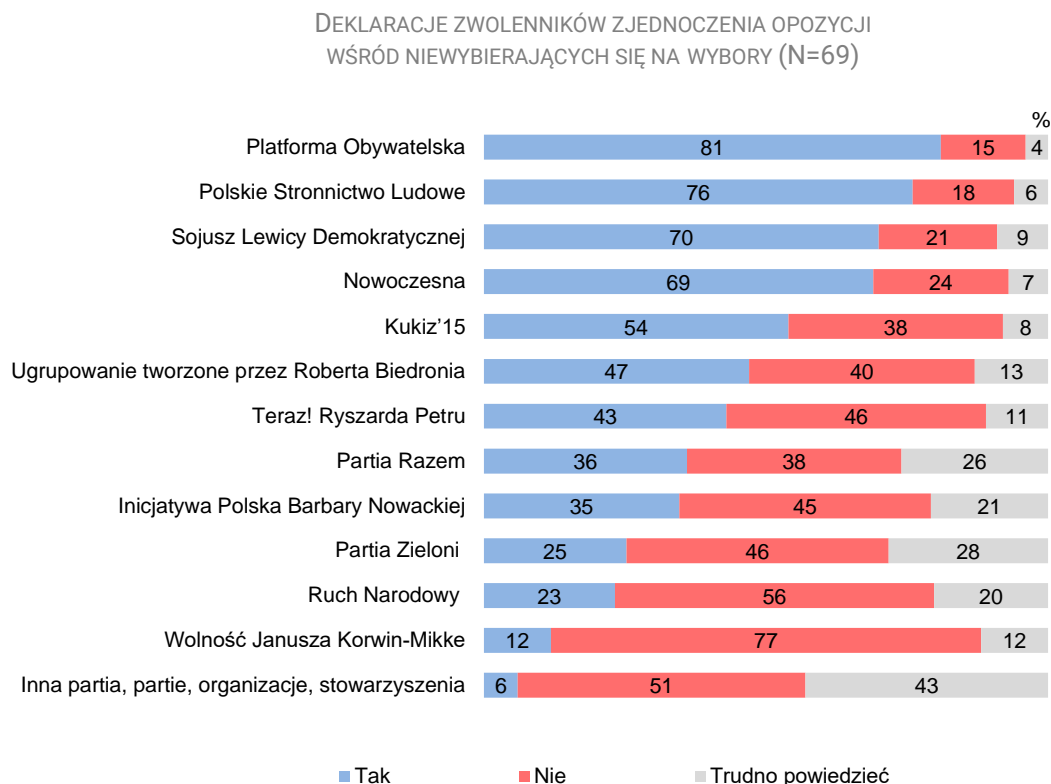
RYS. 8. Które partie, ugrupowania powinny, Pana(i) zdaniem, wejść w skład takiego bloku?

W opinii osób biernych politycznie, niewybierających się na wybory (N=69, zob. rys. 9), blok zjednoczonej opozycji powinien składać się przede wszystkim z PO, PSL, SLD, Nowoczesnej oraz ruchu Kukiz'15. Dołączyć do niego mogłoby jeszcze ugrupowanie tworzone przez Roberta Biedronia. Na temat Teraz! i Partii Razem zdania w tej grupie są podzielone, natomiast – według nich – pozostałe partie powinny pozostać poza blokiem zjednoczonej opozycji.

CBOS

RYS. 9. Które partie, ugrupowania powinny, Pana(i) zdaniem, wejść w skład takiego bloku?

W POSZUKIWANIU LIDERA

W przypadku łączenia się partii we wspólną koalicję niewątpliwym problemem jest kwestia lidera. Zapytaliśmy zainteresowanych – osoby popierające zjednoczenie opozycji (N=370), który z opozycyjnych polityków funkcjonujących na naszej scenie powinien zostać liderem bloku łączących się ewentualnie na czas wyborów ugrupowań.

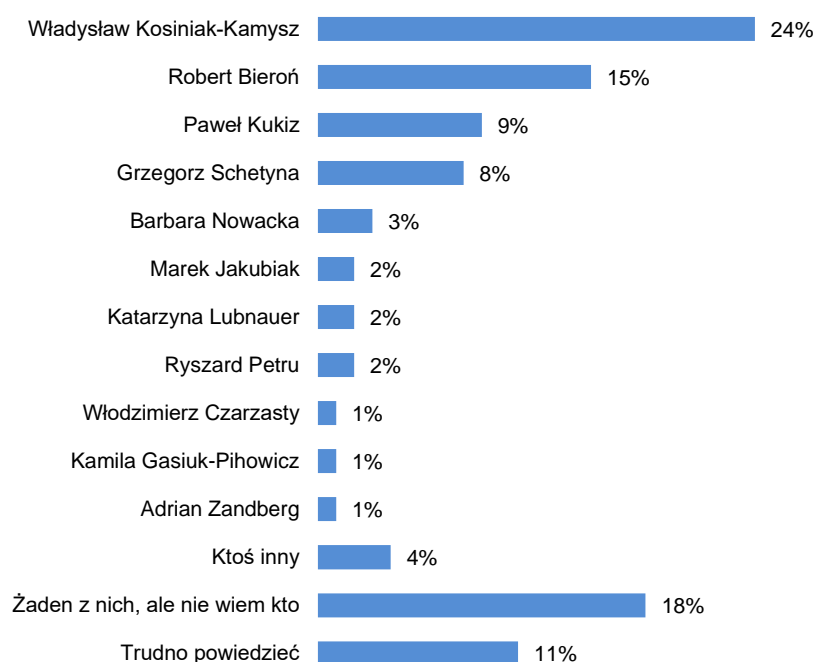
Żadna z zaproponowanych postaci nie zyskała poparcia większości wyborców opowiadających się za zjednoczeniem (zob. rys. 10). Nikt też spoza listy nie został w jakimś znaczącym wymiarze wytypowany przez nich spontanicznie. Najczęściej przez zwolenników łączenia opozycyjnych partii jako przywódca wyborczego bloku opozycji wskazywany był szef PSL Władysław Kosiniak-Kamysz

(24%). Spośród innych liderów partyjnych typowano także Roberta Biedronia (15%), Pawła Kukiza (9%) oraz lidera najsilniejszej obecnie partii opozycyjnej Grzegorza Schetynę (8%). Relatywnie duża część zwolenników zjednoczenia opozycji wybrała odpowiedź wyrażającą brak satysfakcji z zaproponowanego zestawu nazwisk połączoną z diagnozą swego rodzaju bezradności – „nikt z nich, ale nie wiem kto” (18%), a co dziewiąty nie podjął się wytypowania nazwiska przyszłego lidera bloku partii opozycyjnych (11%).

CBOS

RYS. 10. Który z polityków byłby, Pana(i) zdaniem, najlepszym kandydatem na lidera zjednoczonej opozycji?

DEKLARACJE BADANYCH POPIERAJĄCYCH ZJEDNOCZENIE OPOZYCJI (N=370)

Jeśli by sympatycy obozu rządzącego mieli wybierać konkurentom lidera, to ponad jedną trzecią nie zadowoliliby żaden z zaproponowanych polityków (35%), relatywnie najwięcej głosów zdobyliby Paweł Kukiz (13%) i Władysław Kosiniak-Kamysz (11%).

W gronie sympatyków opozycji największą popularnością cieszy się Władysław Kosiniak-Kamysz (31%), o ponad połowę mniej głosów zyskał Robert Biedroń (17%), zaś Grzegorz Schetyna 10%. Osoby, które nie sympatyzują z żadną ze stron politycznego frontu, wskazały kandydatów alternatywnych – Roberta Biedronia i Pawła Kukiza (po 12% wskazań), a także Władysława Kosiniaka-Kamysza (10%), jednak największy odsetek spośród nich (31%) nie wybrał żadnego z zaproponowanych nazwisk.

TABELA 5

Który z polityków byłby, Pana(i) zdaniem, najlepszym kandydatem na lidera zjednoczonej opozycji?	Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków obozu rządzącego, czy też raczej do sympatyków opozycji?		
	Do sympatyków obozu rządzącego	Do sympatyków opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją
	w procentach		
Robert Bieroń	7	17	12
Włodzimierz Czarzasty	2	1	0
Kamila Gasiuk-Pihowicz	0	2	0
Marek Jakubiak	8	0	1
Władysław Kosiniak-Kamysz	11	31	10
Paweł Kukiz	13	4	12
Katarzyna Lubnauer	1	3	2
Barbara Nowacka	1	5	2
Ryszard Petru	2	2	1
Grzegorz Schetyna	2	10	5
Adrian Zandberg	0	3	1
Ktoś inny	2	5	2
Żaden z nich, ale nie wiem kto	35	13	31
Trudno powiedzieć	16	5	21

W elektoratach partyjnych przedstawiona lista nazwisk była kwestionowana najczęściej przez wyborców PiS (38%), SLD (35%), a także osoby niegłosujące (38%) i wyborców niezdecydowanych, kogo poprzec (25%) – żaden z zaproponowanych polityków nie wydał się im kandydaturą właściwą, a jednocześnie żadne inne nazwisko nie przyszło im do głowy. Wśród wyborców PiS jako kandydaci na lidera opozycji najwięcej głosów zdobyli Paweł Kukiz (14%) i Władysław Kosiniak-Kamysz (10%). W gronie zwolenników byłej Koalicji Obywatelskiej (PO i Nowoczesnej) największą popularnością cieszą się w kolejności: Władysław Kosiniak-Kamysz (23%), Robert Biedroń (17%) oraz – jako trzeci – Grzegorz Schetyna (13%). Władysław Kosiniak-Kamysz, co zrozumiałe, zwyciężył także zdecydowanie wśród wyborców PSL (53%), a mniej wyraźnie również wśród zwolenników SLD (27%). Wyborcy Kukiz'15 najczęściej głosowali na szefa swojej partii Pawła Kukiza (38%), a także na Roberta Biedronia (23%). Niezdecydowani wyborcy na pozycji lidera opozycji widzieliby Roberta Biedronia (17%) lub Władysława Kosiniaka-Kamysza (13%). Osoby, które nie zamierzają głosować, na przywódcę opozycji najczęściej typowały Pawła Kukiza (12%).

TABELA 6

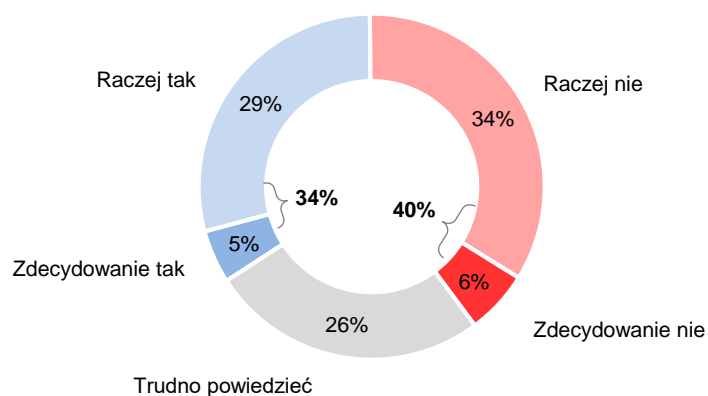
Który z polityków byłby, Pana(i) zdaniem, najlepszym kandydatem na lidera zjednoczonej opozycji?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych						
	PiS	PO + Nowoczesna	PSL	SLD	Kukiz'15	Wyborcy niezdecydowani	Niegłosujący
	w procentach						
Robert Bieroń	6	17	2	4	23	17	7
Włodzimierz Czarzasty	2	1	0	4	0	0	0
Kamila Gasiuk-Pihowicz	1	2	0	0	0	0	0
Marek Jakubiak	7	0	0	0	2	0	1
Władysław Kosiniak-Kamysz	10	23	53	27	2	13	6
Paweł Kukiz	14	4	0	0	38	3	12
Katarzyna Lubnauer	1	3	0	0	0	0	2
Barbara Nowacka	0	3	7	4	0	6	2
Ryszard Petru	2	1	5	4	2	0	1
Grzegorz Schetyna	1	13	7	8	8	2	3
Adrian Zandberg	0	2	0	0	0	0	1
Ktoś inny	1	4	0	12	0	3	1
Żaden z nich, ale nie wiem kto	38	17	16	35	19	25	38
Trudno powiedzieć	16	11	9	4	8	30	25

CZY ZJEDNOCZENIE OPOZYCJI JEST REALNE?

Dwie piąte ankietowanych uważa, że przed majowymi wyborami do Parlamentu Europejskiego opozycja nie zdoła stworzyć jednego dużego bloku (40%), jedna trzecia zachowuje pod tym względem optymizm (34%).

CBOS

RYS. 11. Jak Pan(i) przewiduje, czy w wyborach do Parlamentu Europejskiego będzie stratował jeden duży blok partii opozycyjnych skupiający większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?

Okazuje się jednak, że pesymizm ten jest przede wszystkim uwarunkowany politycznie. Brak wiary w zjednoczenie opozycji wynika bowiem przede wszystkim z niechęci do idei zablokowania opozycyjnych ugrupowań. W większości nie wierzą w stworzenie jednego wspólnego bloku opozycji respondenci niechętni jej zjednoczeniu (59%), o tym, że jest to możliwe przekonany jest tylko co piąty spośród nich (21%). Natomiast ponad połowa zwolenników zjednoczenia opozycji uważa, że stworzenie takiego bloku jeszcze przed wyborami do PE jest możliwe (57%), pesymistami jest niespełna jedna trzecia (30%). Trzeba tu zaznaczyć, że badanie było przeprowadzone przed pojawieniem się propozycji stworzenia Koalicji Europejskiej.

TABELA 7

Jak Pan(i) przewiduje, czy w wyborach do Parlamentu Europejskiego będzie stratował jeden duży blok partii opozycyjnych skupiający większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?	Czy popiera Pan(i) ideę stworzenia takiego dużego bloku, skupiającego większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	57	21	14
Nie	30	59	25
Trudno powiedzieć	13	20	60

W elektoratach partii politycznych w to, że opozycyjni liderzy zdołają się porozumieć, najsilniej wierzą sympatycy PSL, a także wyborcy analizowanych łącznie mniej znaczących ugrupowań (Partii Razem, Wolność Janusza Korwin-Mikkego, Ruchu Narodowego, Partii Zieloni i Teraz! Ryszarda Petru) oraz zwolennicy byłej Koalicji Obywatelskiej (PO i Nowoczesnej). Częściej mają taką nadzieję, niż w to wątpią wyborcy niezdecydowani, o niesprecyzowanych preferencjach partyjnych. Natomiast kwestionuje taką możliwość połowa wyborców Kukiz'15 oraz PiS, a także w większej części zwolennicy SLD i osoby bierne politycznie.

TABELA 8

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) przewiduje, czy w wyborach do Parlamentu Europejskiego będzie stratował jeden duży blok partii opozycyjnych skupiający większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PSL	56	33	12
Pozostałe ugrupowania*	52	38	10
PO + Nowoczesna	49	34	17
SLD**	33	44	22
Kukiz'15	37	50	13
PiS	24	50	26
Deklarujący udział w wyborach nie mający sprecyzowanych preferencji	39	21	40
Niewybierający się na wybory	24	39	38

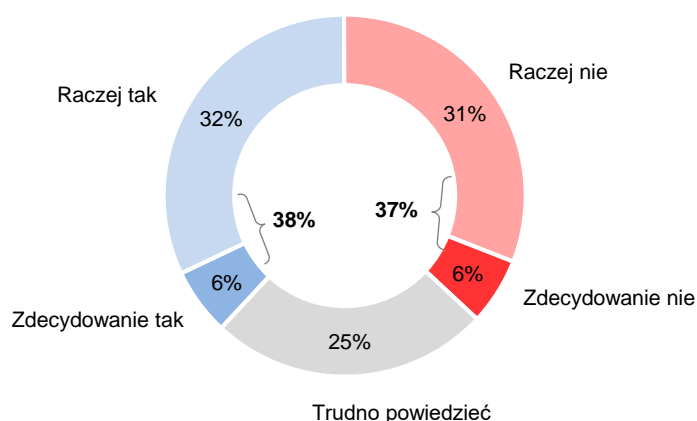
* Badani deklarujący głosowanie na: Partię Razem, Wolność Janusza Korwin-Mikke, Ruch Narodowy, Partię Zieloni i Teraz!

** Deklaracje wyborców tego ugrupowania należy interpretować z ostrożnością ze względu na małą liczebność jego zwolenników w próbie

Nieco optymistyczniej wyglądają przewidywania co do zjednoczenia opozycji przed jesiennymi wyborami parlamentarnymi. Prognozy ogółu respondentów najkrócej można by opisać potocznym określeniem „na dwoje babka wróżyła”. Prawie taki sam odsetek badanych uważa, że wspólna koalicja wyborcza opozycji zostanie powołana do życia, jak i w takie porozumienie nie wierzy.

CBOS

RYS. 12. Jak Pan(i) przewiduje, czy w wyborach do Sejmu będzie stratował jeden duży blok partii opozycyjnych skupiający większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?

Zwolennicy zjednoczenia opozycji są w tym przypadku nieco większymi optymistami niż w kwestii wyborów do PE – ponad trzy piąte jest zdania, że do takiego zjednoczenia dojdzie (61%), ponad jedna czwarta nie podziela tych nadziei (29%). Ponad połowa osób, które nie popierają utworzenia wspólnej koalicji wyborczej partii opozycyjnych, uważa, że przed najbliższymi wyborami do Sejmu do tego nie dojdzie (57%), jedna czwarta wierzy w taką możliwość (25%).

TABELA 9

Jak Pan(i) przewiduje, czy w wyborach do Sejmu będzie stratował jeden duży blok partii opozycyjnych skupiający większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?	Czy popiera Pan(i) ideę stworzenia takiego dużego bloku, skupiającego większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
Tak	61	25	16
Nie	29	57	21
Trudno powiedzieć	11	18	62

Pod tym względem największymi optymistami są wyborcy PO i Nowoczesnej oraz PSL – ponad połowa spośród nich wierzy we wspólną koalicję wyborczą. Częściej podzielają taką nadzieję, niż jej nie mają, wyborcy o niesprecyzowanych preferencjach. Zwolennicy analizowanych łącznie małych ugrupowań (partii Razem, Wolność Janusza Korwin-Mikke, Ruchu Narodowego, Partii Zieloni i ugrupowania Teraz! Ryszarda Petru) mają w tej sprawie podzielone opinie. Natomiast nie wierzą w utworzenie jednego, wspólnego bloku ugrupowań opozycyjnych przed jesiennymi wyborami do Sejmu wyborcy SLD, Kukiz'15 i największa część zwolenników PiS, a także osoby bierne politycznie.

TABELA 10

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) przewiduje, czy w wyborach do Sejmu będzie stratował jeden duży blok partii opozycyjnych skupiający większość ugrupowań i sił opozycji czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO + Nowoczesna	57	25	17
PSL	56	33	12
SLD*	30	52	19
Kukiz'15	30	59	11
PiS	29	43	27
Pozostałe ugrupowania**	46	46	8
Deklarujący udział w wyborach nie mający sprecyzowanych preferencji	37	29	34
Niewybierający się na wybory	29	35	36

* Deklaracje wyborców tego ugrupowania należy interpretować z ostrożnością ze względu na małą liczebność jego zwolenników w próbie

** Badani deklarujący głosowanie na: Partię Razem, Wolność Janusza Korwin-Mikke, Ruch Narodowy, Partię Zieloni i Teraz!

Ponad dwie piąte Polaków jest zdania, że w tegorocznych wyborach partie opozycyjne powinny utworzyć jeden duży blok wyborczy. Ponad jedna trzecia nie popiera takiego pomysłu. Wśród zwolenników opozycji zdecydowana większość (ponad trzy czwarte) jest za jej zjednoczeniem, również osoby nieidentyfikujące się z żadną ze stron politycznego sporu w większej części są przychylnie takiemu rozwiązaniu. Popierają ten krok przede wszystkim osoby podzielające lewicowe i centrowe poglądy polityczne, jego przeciwnikami są natomiast osoby o poglądach prawicowych. Utworzenie wspólnego bloku partii opozycyjnych popiera ponad połowa mieszkańców największych miast, a także respondentów z wyższym wykształceniem.

Popierający ideę zjednoczenia sympatycy opozycji optują za bardzo szeroką koalicją wyborczą. Niemal powszechnie typowane do niej są PSL, PO, Nowoczesna oraz SLD, zdecydowana większość chciałaby włączenia do niej ugrupowania Teraz! Ryszarda Petru, Inicjatywy Polskiej Barbary Nowackiej oraz tworzonoego w trakcie realizacji badania ugrupowania Roberta Biedronia, ponad połowa widzi w niej także Partię Razem oraz Partię Zieloni. Poza koalicją, zdaniem większości zwolenników opozycji, powinny pozostać Kukiz'15, Ruch Narodowy oraz partia Wolność Janusza Korwin-Mikke.

Jako przywódca wyborczego bloku opozycji najczęściej wskazywany jest przez zainteresowanych szef PSL Władysław Kosiniak-Kamysz. Wymieniano także nazwiska Roberta Biedronia, Pawła Kukiza (którego partia powinna być, zdaniem wielu badanych, poza koalicją) oraz Grzegorza Schetyny. Jednak największa liczba zwolenników połączenia sił opozycji (w sumie niespełna jedna trzecia) nie potrafiła wskazać żadnego kandydata na lidera.

Zwolennicy zblokowania opozycyjnych partii są ostrożnymi optymistami co do możliwości ich zjednoczenia. Ponad połowa ma nadzieję, że do tego dojdzie przed wyborami do Parlamentu Europejskiego, nieco więcej – ponad trzy piąte – ufa, że ugrupowania opozycyjne utworzą wspólny blok przed jesiennymi wyborami do Sejmu i Senatu. Nie wierzy w to w obu przypadkach niespełna jedna trzecia zwolenników wyborczej współpracy opozycyjnych partii. Ogół Polaków pozostaje co do tego bardziej sceptyczny, szczególnie w przypadku wyborów do Parlamentu Europejskiego.

Opracowali

Agnieszka Cybulska

Krzysztof Pankowski